עולם מיוחד

מערך שיעור בנושא:
הכרות עם עולם הצרכים המיוחדים
תוך התמקדות בתחום המוגבלות הפיזית
מותאם לכיתה א'

א. שיר לגופי הבריא

המורה פותחת את השיעור בהקראה קצבית:

תודה תודה תודה על שתי עיני,
תודה תודה תודה על שתי אוזני,
תודה תודה תודה על אפי,
תודה תודה תודה על שפתי ופי!

תודה תודה תודה על שתי ידי,
תודה תודה תודה על שתי רגלי,
תודה תודה תודה על כבד ועל לב,
תודה תודה תודה על מוח שחושב.

תודה תודה תודה על עורק ועל וריד,
תודה תודה תודה על עצם ועל גיד,
תודה תודה תודה אשירה את שירי,
תודה תודה תודה - כי יש לי גוף בריא!!!

הילדים עומדים במקומם ושרים את השיר שוב ושוב. הם מצביעים על האיבר המתאים (אוזנים, עיניים) או מניפים אותו (כמו את הידיים או הרגליים). המורה מזמנת ילד (או מספר ילדים בזה אחר זה) שיעמוד על הכיסא ומצביעה על איבריו בהתאם למילות הדקלום. (הצעה כללית ללימוד דקלום: קוראים את השיר שוב ושוב בצורות שונות, כמו - בקול רם, אחר כך בשקט... מהר מהר ולאט לאט. אם הדקלום מחורז היטב וקצבי - הילדים יזכרו את מילותיו בעל פה).
המורה מסבירה לילדים את מהותם של חלקי הגוף שהוזכרו בדקלום ועד כמה הם חיוניים לתפקוד היום יומי.

ג. היכרות עם האוכלוסיות והפתרונות

מה קורה כאשר אחד מן האיברים אינו תקין? זה עצוב. האדם מוגבל. אינו יכול לבצע את כל הפעולות שאדם בריא מבצע במשך היום.
עם זאת, גם אדם החי עם מוגבלות יכול גם הוא להיות מאושר! הוא יכול למצוא את עצמו בעולם של עשייה ופעילות, כאשר המגבלה שלו כמעט ואינה מורגשת. המודעות הגבוהה לאנשים החיים עם מוגבלות, כמו גם הטכנולוגיה המפתחת כלי עזר שונים, מאפשרות לכל אדם למצוא לעצמו מקום ויכולת עשייה ויצירה.
המורה תעבור על האיברים שהוזכרו בדקלום ותשוחח עם הילדים על מציאות שבו איבר זה מתפקד באופן חלקי או שאינו מתפקד כלל. המורה יחד עם הילדים יסקרו את עולמם של אנשים החיים עם מוגבלות.

תודה תודה תודה על שתי עיני,
האיבר: עין
מגבלה הקשורה לעין: לקות ראייה או עיוורון
הפתרונות המרכזיים: משקפיים, כלב נחייה, מקל עיוורים, כתב ברייל.
תודה תודה תודה על שתי אוזני,
האיבר: אוזן
מגבלה הקשורה לאוזן: לקות שמיעה או חירשות.
הפתרונות המרכזיים: מכשיר שמיעה, שתל שבלול, עזרי שמיעה.
תודה תודה תודה על אפי
האיבר: אף
מגבלה הקשורה לאף: ניתן להתייחס לבעיות נשימתיות, קוצר נשימה, אסתמה.
הפתרונות המרכזיים: חמצן, אינהלציה, משאף.
תודה תודה תודה על פה
האיבר: פה
מגבלה הקשורה לפה: גמגום, אילמות, עילגות.
הפתרונות המרכזיים: כתיבה, תוכנות מחשב המדמות דיבור.
תודה תודה תודה על ידיי ועל רגלי:
האיבר: ידיים או רגליים
מגבלה הקשורה ליד או לרגל: צליעה, נכות, שיתוק.
הפתרונות המרכזיים: כיסא גלגלים, מקל, הליכון.
תודה תודה תודה על מוח שחושב:
האיבר: מוח
מגבלה הקשורה למוח: מוגבלות שכלית התפתחותית, לקות למידה, אוטיזם.
הפתרונות המרכזיים: שיעורי עזר, רכיבה טיפולית, מקומות השמה, הקלדה כתחליף ליצירת תקשורת ופתרונות דיור.
(ניתן להתייחס לאיברים נוספים המוזכרים בדקלום, כמו הכבד והלב).

ג. היכרות עם פתרונות הנגישות

העולם ערוך היום לסייע לאנשים עם צרכים מיוחדים.

כיצד?

המורה מכוונת את הילדים להיזכר בפתרונות טכנולוגיים מוכרים המתאימים למגוון האנשים שהוזכרו כאן:

המלצה למורה: אתר https://www.aisrael.org מציג פתרונות נגישות רבים לאנשים עם צרכים מיוחדים.

דוגמאות לפתרונות הנגישות עבור אנשים החיים עם מוגבלויות:

רמזורי שמע - צפצוף המורה לעיוורים מתי מותר לחצות ומתי אסור (תחליף לרמזור).

סימון הקומות במעלית בכתב ברייל - לשימוש העיוורים.

מעלון / מדרגון באוטובוס - המותאם לכיסא גלגלים.

מדרגות נעות לאנשים עם מוגבלות פיזית.

קריין מובנה באוטובוס - המדווח על מיקום האוטובוס ועל התחנה הקרובה.

מסמרות מישושיות - מסמרים קטנים היוצרים משטח התרעה, המהווה מעין "תמרור עצור", שמזהיר מפני מכשולים לאורך המסלול, מתריע על שינויים בנתיב ההליכה.

כדורגל ספוגי עם זמזם, המיועד למשחק כדורגל. הזמזום מאפשר לדעת היכן נמצא הכדור.

מאחזים ומעקות המסייעים לאנשים עם מוגבלות פיזית.

מדבקה זוהרת על זגוגית החלון.

צמיד לזרוע המאפשר הקלדה על מחשב, סלולארי, טבלט ועוד, מבלי להשתמש באצבעות.

ד. הפתרונות שלנו לאנשים החיים עם מוגבלויות: לאהוב ולסייע

ומה התפקיד שלנו?

האם הילדים יכולים לבנות אביזרים שיסייעו לחירשים, עיוורים או נכים?

כן. אך בשלב זה יש לכם תפקיד נוסף:

סור מרע - לא לצחוק עליו, לא ללעוג לו וגם לא לפחוד ממנו, לא לתת לו תחושה של חלש או מסכן, לא לחטט בענייניו.

עשה טוב - לתת לאדם המוגבל סיוע פיזי במידת האפשר, לסייע לו, לגלות בפניו גילויי ידידות, לשמח אותו ולתת לו תחושה טובה.

מגישים את הלב לאנשים החיים עם מוגבלויות

1. פנייה להורים

המורה תשוחח עם הילדים על אנשים עם מוגבלות ועל דרכים שונות לסייע להם.
כדי לקרב את העניין לעולמם של הילדים ניתן לשלוח פנייה להורי התלמידים:
(מצו"ב נוסח מכתב. יש להשלים בהתאמה את שם בית הספר, שם התלמיד ושם המורה בקווי ההשלמה במכתב).

2. דיון עם התלמידים

לאחר שההורים החזירו את תשובותיהם הכתובות , תקריא המורה חלק מן התשובות, והילדים ידונו באפשרויות המעשיות שלהם לעודד ולסייע.

3. מכתב מהלב

המורה תבחר חלק מן הדמויות שהוזכרו במכתביהם של ההורים ותכין בשיתוף עם התלמידים,
מכתבים היוצאים מן הלב (בצורת לב) לאותו אדם עם מוגבלות.

במכתב שייערך תוך כדי הדיון עם התלמידים נתמקד בשלוש נקודות מרכזיות:
1. דברי עידוד, הערכה ושבח להתמודדותו עם המוגבלות.
2. כשנפגוש אותו ברחוב. מה נאמר לו וכיצד ננהג עמו.
3. ונסיים בדברי איחול והצלחה.

דפי פעילות בכיתה

הורה יקר,

בתקופה זו אנו עוסקים בלמידה על אודות אנשים עם מוגבלות.
וודאי תשמח להיות שותף בלמידה של נושא חשוב כל כך.
אני פונה אליך בבקשה לסייע לנו להרחיב את הידע על אנשים החיים עם מוגבלות בישראל.
האם במשפחתך יש אדם החי עם מגבלה? האם תסכים לשתף אותנו במידע עליו?
אם כן, נודה לך אם תספר לנו בשורות הבאות על האדם החי עם מגבלה, על מהות המגבלה, על הדרכים שבעזרתן הוא מתמודד עימה ואולי גם סיפור קטן של גבורה ושל הצלחה למרות הקושי.
האם יש דרך שבה גם אנו, ילדי כיתה א' בבית הספר _____
נוכל לעזור? ספר לנו על כך, ואולי נוכל כולנו לעזור!
האם אדם זה ישמח לקבל מכתבים מתלמידי כיתה א'? עדכן אותנו,
כי אנו, תלמידי כיתה א', רוצים מאוד לשלוח לו מכתב משמח!
בתודה ובברכה,

כיתתו של _____
והמורה _____

כתבו עליו:
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

מַגִּישִׁים לְךָ אֶת הַלֵּב

אֲנַחְנוּ שָׁמַעְנוּ שֶׁאַתָּה חַי עִם _____, וַאֲנַחְנוּ מַעֲרִיכִים

אוֹתְךָ מְאֹד עַל הַיְכֹלֶת שֶׁלְּךָ לְהִתְמוֹדֵד וּלְהַצְלִיחַ.

אֲנַחְנוּ בְּטוּחִים שֶׁזֶּה לֹא קַל, אַךְ רָצִינוּ לְעוֹדֵד אוֹתְךָ וְלוֹמַר לְךָ :

_____

_____

_____

_____

אִם אֵי פַּעַם נִפְגַּשׁ אוֹתְךָ בָּרְחוֹב תִּהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁ_____

_____

_____

וַאֲנַחְנוּ מְאַחֲלִים לְךָ שֶׁ_____

_____

_____

_____

מַגִּישִׁים לְךָ אֶת הַלֵּב,

שֶׁלְּךָ , תַּלְמִידֵי כִּתָּה א'

בְּבֵית הַסֵּפֶר

_____

אֲנִי וְגוּפִי הַבָּרִיא

לִפְנֵיכֶם, תַּרְשִׁים שֶׁל גּוּף הָאָדָם.

1. הִתְבּוֹנְנוּ בַּגּוּף שֶׁלָּכֶם - בַּפָּנִים בַּיָּדַיִם וּבָרַגְלַיִם, וְכֵן בִּלְבוּשׁ עֲלֵיכֶם, וְהַשְׁלִימוּ אֶת הַדְּמוּת כְּפִי שֶׁהִנְּכֶם שְׁלֵמִים וּבְרִיאִים עִם כָּל הָאֵבָרִים וּפְרִיטֵי הַלְּבוּשׁ שַׁעֲלֵיכֶם.
2. הַשְׁלִימוּ בַּבָּלוֹן דִּבְרֵי תּוֹדָה מִשֶּׁלָּכֶם עַל גּוּפְכֶם הַבָּרִיא.

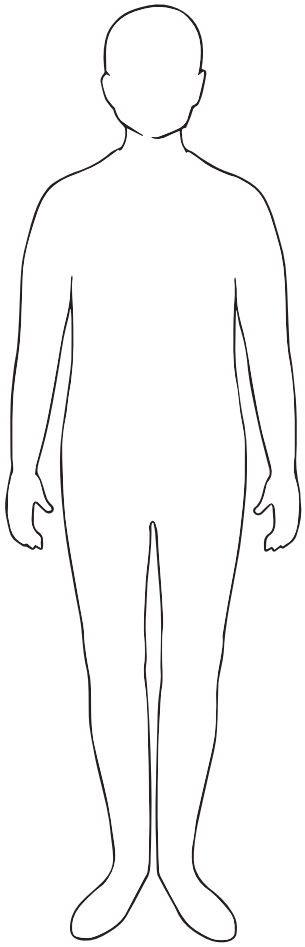

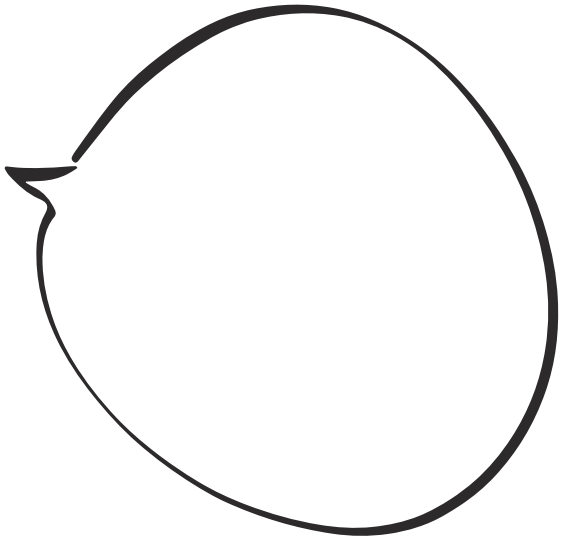

גּוּפִי אוֹצָר בָּלוֹם - כִּי לֹא חָסַר לִי כְּלוּם!

אֲנִי מַגִּישׁ עֶזְרָה

לְפָנֶיכֶם שְׁנֵי טוּרִים. בְּטוּר אֶחָד רְשִׁימַת אֲנָשִׁים עִם צְרָכִים מְיֻחָדִים, וּבַטוּר הַשֵּׁנִי צִיּוּרִים שֶׁל מַכְשִׁירִים שֶׁיְּסַיְּעוּ לָהֶם לִחְיוֹת בְּנוֹחוּת עִם הַמְּגְבָּלָה.

מְתְּחוּ קַו בֵּין הָאִישׁ לְמַכְשִׁיר.

עִוֵּר

חֵרֵשׁ

נָכֶה

אִלֵּם

חוֹלֶה

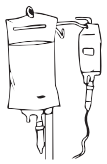

נָגִישׁ בַּכְּבִישׁ

לְפָנֶיכֶם שְׁנֵי צִיּוּרִים הַנּוֹתְנִים פִּתְרוֹנוֹת נְגִישׁוּת לַאֲנָשִׁים הַחַיִּים עִם מְגְבָּלִיּוּת.

כִּתְבוּ מִתַּחַת לַצִּיּוּר אֶת הַפִּתְרוֹן שֶׁהוּא נוֹתֵן, וּמְתְּחוּ קַו לְאִישׁ בָּרְשִׁימָה שֶׁזָּקוּק לְכָךְ.

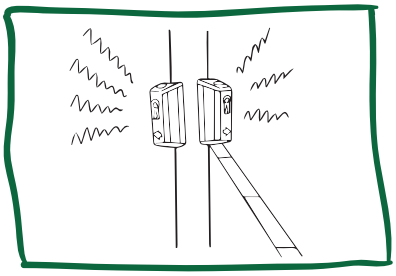

אֲנִי מַגִּישׁ עֶזְרָה

לְפָנֶיכֶם שְׁנֵי טוּרִים. בְּטוּר אֶחָד רְשִׁימַת אֲנָשִׁים עִם צְרָכִים מְיֻחָדִים, וּבַטוּר הַשֵּׁנִי צִיּוּרִים שֶׁל מַכְשִׁירִים שֶׁיְּסַיְּעוּ לָהֶם לִחְיוֹת בְּנוֹחוּת עִם הַמְּגְבָּלָה.

מְתְּחוּ קַו בֵּין הָאִישׁ לְמַכְשִׁיר.

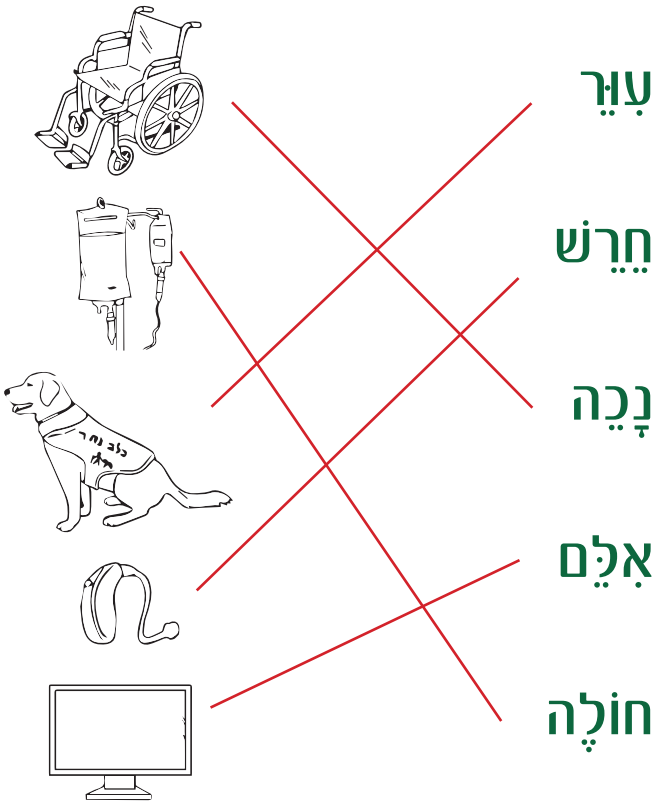

נָגִישׁ בַּפְּרָטִים

לְפָנֶיכֶם שְׁנֵי צִיּוּרִים הַמּוֹתְנִים פִּתְרוֹנוֹת נְגִישׁוּת לַאֲנָשִׁים הַחַיִּים עִם מְגְבָּלִיּוּת.

כִּתְבוּ מִתַּחַת לַצִּיּוּר אֶת הַפִּתְרוֹן שֶׁהוּא נוֹתֵן, וּמְתְּחוּ קַו לְאִישׁ בָּרְשִׁימָה שֶׁזָּקוּק לְכָךְ.

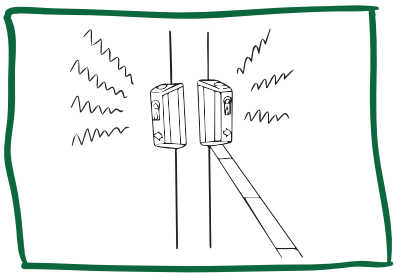

זמזם ברמזור לאנשים עם לקות ראייה/ עיוורון

רמפה לאנשים עם מוגבלות פיזית